

Sisällys

1

Hannele Cantell

Ainejakoisuus ja monialainen ehyttäminen opetuksessa 11

Pyrkimys monialaisuuteen..... 12

Monialaisuus ja eheys 14

Kirjan tarkoitus..... 15

Osa 1

Ehyttämisen suuntaviivoja

2

Irmeli Halinen ja Liisa Jääskeläinen

Opetussuunnitelmaudistus 2016
Sivistysnäkemys ja opetuksen ehyttäminen..... 19

Sivistyksen olemus, opetuksen tehtävä ja arvoperusta 20

Oppimiskäsitys asettaa oppilaan kokemuksen keskiöön 23

Tavoitteena opetuksen ehyttäminen 24

Laaja-alainen osaaminen 27

Toimintakulttuurin kehittäminen.....30

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteutus..... 31

Oppimisen arvo on ymmärtämisessä 35

3

Marjaana Kangas, Kaisa Kopisto ja Leena Krokfors

Ehyttäminen ja laajentuvat
oppimisympäristöt.....37

Ehyttäminen luo rajoja ylittävää pedagogiikkaa.....37

Kasvatuksen paikkalähtöisyys..... 41

Osa 2

Kaksi erilaista lähestymistapaa monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen

4

Kirsti Lonka, Lauri Hietajärvi, Riikka Hohti, Maija Nuorteva, Anna Pauliina Rainio, Niclas Sandström, Lauri Vaara ja Suvi Krista Westling

Ilmiölähtöisesti kohti innostavaa oppimista 49

Oppiminen alkaa havainnoista, ihmettelystä ja kysymyksistä.....	51
Ilmiöiden opiskelu jäsentää maailmankuvaa.....	55
Ilmiölähtöisessä pedagogiikassa uutta tietoa rakennetaan ryhmässä.....	56
Ilmiöoppiminen ja tutkivan oppimisen malli.....	57
Opettaja, koulun toimintakulttuuri ja tilat mahdollistavat ilmiöopiskelun.....	63
Arviointi on aina haasteellista.....	66
Teknologian mahdollisuudet tukea sosiaalisesti turvallista oppimisympäristöä.....	67
Ilmiölähtöisyys koulutuksen punaisena lankana.....	69
Oppimisen iloa koulua ja elämää varten.....	72

5

Kalle Juuti, Seija Kairavuori ja Sirpa Tani

Tiedonalalähtöinen eheyttäminen 77

Näkemyksiä maailman jäsentämisestä ja kokonaisuuksien opettamisesta.....	78
Onnistuuko eheyttäminen oppiainejakoisessa koulussa?.....	80
Tiedonalalähtöisen ja ilmiölähtöisen eheyttämisen eroja.....	82
Tiedonalalähtöinen eheyttäminen luokan- ja aineenopetuksessa.....	84
Esimerkki tiedonalalähtöisestä eheyttämisestä.....	85
Moninaisuus avautuu.....	91

Osa 3

Kaiken perustana oppija

6

Antti Rajala, Jaakko Hilppö, Katariina Stenberg, Tiina-Elina Suvanto ja Laura Mäki
Opetuksen omakohtaistaminen ja osallistava pedagogiikka.....97

<i>Omakohtainen ja ulkokohtainen sitoutuminen oppimiseen</i>	98
<i>Ristiriitojen käsittely sitoo opiskelun oppilaiden omaan elämään</i>	101
<i>Omaehtoisen oppimisen tukeminen</i>	104
<i>Kenen ehdoilla koulussa opitaan?</i>	105

Osa 4

Monialaisen opetuksen suunnittelu, toteuttaminen ja opettajien yhteistyö

7

Leena-Maija Niemi
Monialaisuus koko koulun toiminnassa.....109

<i>Arvot heijastuvat toimintakulttuuriin</i>	110
<i>Yhteistyö ja oppimiskokonaisuudet syntyvät luokkatasoiteissa</i>	113
<i>Luokanohjaaja eheyttämisen tukena</i>	114
<i>Esimerkki 7. luokkien luokkatasoiteisiin lukuvuodesta (Katri Lehtovaara ja Leena-Maija Niemi)</i>	115
<i>Käytännön vinkkejä monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen</i>	118

8

Karoliina Käpylehto
Kulosaaren malli Dialogiin perustuva katsomusaineiden opetusjärjestely.....123

<i>Kulosaaren yhteiskoulu on ainutlaatuinen yhteisö</i>	124
<i>Uskontojen ja elämäntutkimustiedon opetuksen uudet toteutustavat</i>	128
<i>Uusien opetusjärjestelyiden suunnittelu</i>	131
<i>Käytännön järjestelyt pedagogisen uudistuksen tukena</i>	133
<i>Kulosaaren mallin vahvuudet ja haasteet</i>	135
<i>Tulevaisuuden kehityssuunnat ja toiveet</i>	142

Osa 5

Esimerkkejä monialaisesta ja eheyttävästä opetuksesta

9

Liisa Suomela ja Jari-Matti Vuorio

Luokittelua luonnossa,
matematiikkaa maastossa 147

*Luonnontieteet ja matematiikka esi-
ja alkuopetuksen opetussuunnitelmissa 148*

*Luonnontieteiden ja matematiikan
eheyttävää opetusta opettajakoulutuksessa 151*

Symmetriahavaintoja ja luokittelun tutkimista maastossa 153

Eheyttävä opetus tarjoaa paljon mahdollisuuksia 154

10

Sirkku Myllyntausta ja Tuija Peuhkuri

Tutkitaan yhdessä avaruutta ja lähiympäristöä
Design-suuntautuneen pedagogiikan esimerkkejä 157

Design-suuntautunut pedagogiikka edistää ihmettelyä ja tutkimista 158

DOP-projektin vaiheet 159

Avaruustutkimus: miksi avaruudessa on paljon tähtiä? 163

Lähiympäristötutkimus: Viikki 165

DOP - oppilaslähtöinen ja kehittävä tapa opiskella 169

11

*Antti Rajala, Jaakko Hilppö, Katariina Stenberg,
Tiina-Elina Suvanto ja Laura Mäki*

Leipäjonoja ja inhottavia ötököitä
Osallistavan pedagogiikan esimerkkejä 173

Oppilaiden toimijuuden tukeminen 173

Oppimiskokonaisuus lähiympäristön eläimistä:

Yöksi! Vähänkö ne on söpöjä! 175

Oppimiskokonaisuus koulumatkan varrelta: leipäjono 178

Henkilökohtaisesti merkityksellinen opiskelu 183

12

Leena-Maija Niemi, Katri Lehtovaara ja Jesse Hietikko

Monialaisia oppimis- kokonaisuuksia yläkoulussa 185

Tarina - minä ja muut (Leena-Maija Niemi)	185
Anna hyvän kiertää - kestävä elämäntapa (Leena-Maija Niemi)	189
Matkalla Euroopassa (Leena-Maija Niemi)	192
Yrittäjyys (Leena-Maija Niemi)	194
Perhe yhteiskunnassa (Leena-Maija Niemi)	196
Minun juureni (Leena-Maija Niemi ja Katri Lehtovaara)	197
Suomi sodassa: Scratch-pelejä, tarinoita ja animaatioita (Jesse Hietikko) ...	200

13

Hannele Cantell

Maailma ulottuvillasi Globaalikasvatuksen opintojakso eri oppiaineiden yhteistyönä.. 203

Kokonaiskuva globaaleista kysymyksistä.....	204
Taidot ja tunteet globaalien aiheiden oppimisessa	205
Opintojakson suunnittelu ja toteuttaminen	206
Lisää tietoa Seinäjoen lukion Maailma ulottuvillasi -opintojaksosta	207

14

Essi Aarnio-Linnanvuori

Ympäristöaiheet humanistis- yhteiskunnallisten aineiden opetuksessa 209

Ympäristöongelmat ovat ihmisen ongelmia	209
Oppiaineen oma ympäristönäkökulma.....	211
Ympäristöasioiden käsitteleminen historiassa ja yhteiskuntaopissa	212
Ympäristöasioiden käsitteleminen uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa.....	215
Ympäristöopetus ei voi perustua uhkakuvien maalaamiseen.....	219
Monialaisen ympäristöopetuksen käytännön haasteita ja ratkaisuja	220
Monialaisuus ja muuttuva asiantuntijuus aineenopettajan työssä	221

15

Riku Alkio

Arkiympäristö pelikenttänä

Pelipedagogiikka monialaisuuden mahdollistajana..... 225

Arkiympäristö uusin silmin..... 225

Tarina ja strategia.....227

Fiksu pää ja liikkuvat jalat - esimerkki pelillisestä oppimisympäristöstä..... 228

Ennen peliä..... 230

Peli käynnissä..... 233

Pelin purku..... 234

16

Hanna Forssell

Museoista motivaatiota

oppimiseen..... 235

Museot monialaisen oppimisen ponnahtuslautana..... 236

Esinelähtöinen oppiminen alakoulun keskiaika-oppimiskokonaisuudessa.....237

Rakennus- ja ympäristölähtöinen oppiminen yläkoulun paikalliskulttuuri-projektissa..... 240

Museot ja museopedagogiikka kouluopetuksen tukena..... 242

17

Hannele Cantell

Lopuksi..... 245

Kirjoittajat.....247